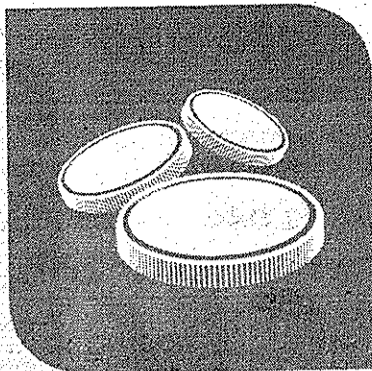

איפה הכסף

ביטוח מנהלים עד 2004 (ב-12 החודשים האחרונים)	תשואת קופות גמל (ב-12 החודשים האחרונים)	ריבית משכנתאות ממוצעת	ריבית פריים	ריבית בנק ישראל	שימושי ריבית, מדדים, שערים
22%	17.27%	2.48%	3.0%	1.5%	

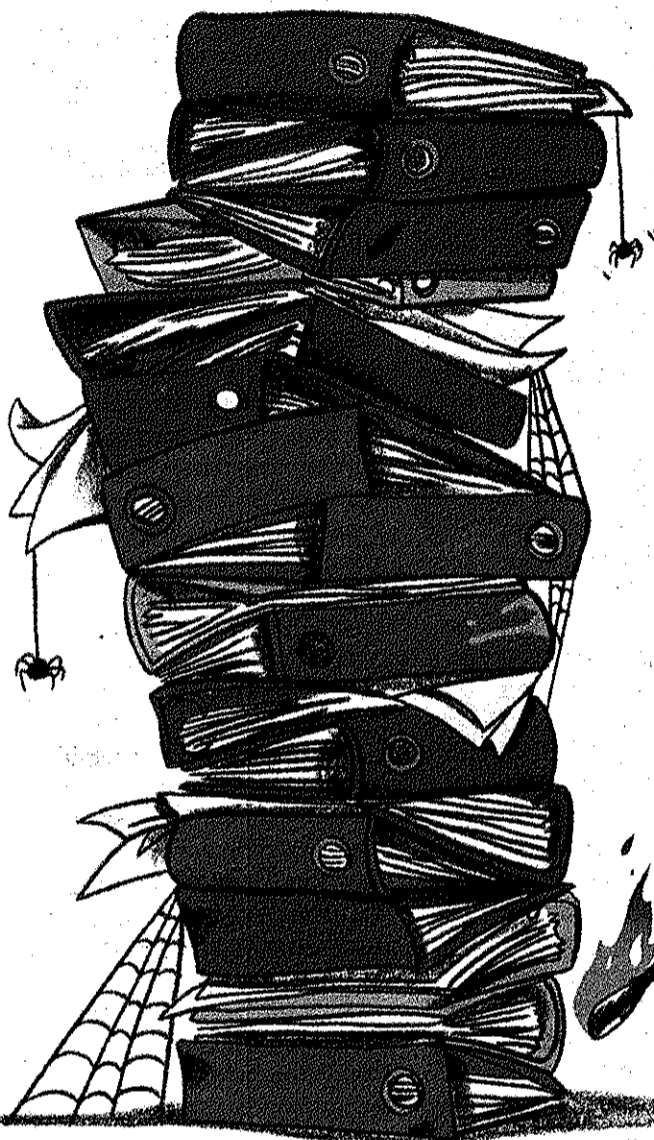

איך למנוע את מחיקת החובות בהוצאה לפועל

קריאה אחרונה לזוכים

רשות האכיפה והגבייה אמנם החליטה כי תיקים רדומים בהוצאה לפועל יימחקו, אך עוד לא מאוחר לגבות את הכסף שחייבים לכם. כלכליסט מגיש: איך להחיות את התיק ולפעול לגבייה וכמה תשלמו בדרך

רימונה פרקש | איור: רחלי שלו

קצרים

הלוואות ירוקות בלאומי
בנק לאומי מציע הלוואות "ירוקות": הראשונה – אשראי לרכישת רכב היברידי ללקוחות פרטיים במימון של עד 80% מעלות הרכב, לתקופה של עד 60 חודשים בריבית פריים. השנייה – אשראי "ירוק" לעסקיים קטנים המייצרים מוצרים המיטיבים עם הסביבה, או מבקשים לקדם תהליכים ירוקים בעסק. ההלוואה היא בהמשך לשנת "פ" של לאומי עם המרכז לטיפוח יזמות, וניתנת להמשך שנים, בריבית פריים + 1.5%, עם אפשרות להחיות תשלום הקרן עד חצי שנה.

פיקדונות בהפועלים

בנק הפועלים משיק מוצרים מובנים חדשים. הראשון – יתרון מובנה מדרגת "א" 25: פיקדון שקלי ל-3 שנים המעניק קרן מובטחת בתוספת מענק המותנה בהתנהגות ת"א 25. הלקוח יקבל קרן שקלית מובטחת בתוספת מענק של 75% מהתשואה הממוצעת החודשית של ת"א 25. השני – פיקדון בריבית קבועה, Callable Deposit: פיקדון דולרי ל-4 שנים עם ריבית קבועה של 2.2% לשנה, המשולמת אחת לשישה חודשים. לפיקדונות ניתן להצטרף עד היום בשעה 14:30.

שאלה ביטוח

רכשתי אייפד המשמש אותי לצרכי העסק. מהו הפתרון הביטוחי הטוב ביותר עבורי?

עו"ד ערן יעקובוביץ, העוסק בדיני ביטוח ונזיקין ממשרד צבי יעקובוביץ ושות', משיב: אם המחשב משמש את בעליו לפעילות עסקית, הרי שפוליסת הדירה הרגילה אינה ניתנת לכך כיסוי. למנוע יש שתי האפשרויות: או להרחיב את פוליסת הדירה כך שתעניק כיסוי לתכולה המשמשת למסגרת ביטוח ציוד אלקטרוני, הקיים גם כפרק בפוליסת בית העסק. בניגוד לפוליסת הדירה המכסה רק נזקים מוגדרים, פרק הציוד האלקטרוני מכסה גם נזקים שמקורם בכשל אלקטרוני, למשל, קצר פנימי שגורם לשריפת רכיבים חשובים ולהשבת המחשב. יש לתת את הדעת על גובה הפרמיה וההשתתפות העצמית בפוליסות השונות, המשתנה מחברת ביטוח אחת לאחרת.

הצעדים והעלויות בדרך לגביית החוב

הפעולה	מה זה כולל	כמה זה עולה
איסוף מידע על החייב	הגשת שאילתות לפי מספר תעודת הזהות של החייב לביטוח הלאומי, רשויות מקומיות, מרשם האוכלוסין, משרד הרישוי וכדומה	כל שאילתה עולה 2-5 שקלים. משלמים רק כשמקבלים תשובה במשרד הרישוי הפעולה חינם
ביצוע עיקולים	רישום עיקול בהוצאה לפועל עיקול משכורת (אם החייב עובד)	כ-200 שקל חינם
דרישה לחקירת יכולת	עיקול בבנק, בקופות גמל, בחברת ביטוח או בחברת אשראי	8 שקלים לכל גורם
חקירות על החייב	עיקול מטלטלין, הוצאות מטלטלין או תפיסת רכב	לא בחוות מ-150 שקל לעיקול מטלטלין, מ-400 שקל להוצאת מטלטלין ומ-1,500 שקל לתפיסת רכב
מסירות	הגשת דרישה לראש ההוצאה לפועל	חינם
הטלת הגבלות על החייב	חקירה כלכלית (במסגרת דרישה לחקירת יכולת)	900-2,000 שקל
	מסירה מלאה: מסירה פיזית של אזהרה שמתריעה כי נפתח נגד החייב תיק בהוצאה לפועל	כ-200 שקל
	הגבלת רישיון נהיגה	חינם
	הגבלת דרכון	חינם
	עיכוב יציאה מהארץ	חינם
	מניעת אפשרות להחזיק כרטיס אשראי	חינם
	צו מאסר	209 שקל
	צו הבאה	159 שקל

י"ד אחרי שהחובה העביר להיב שורת התראות, עיקולים וביצוע חקירות

במאי הוציאה רשות האכיפה והגבייה הוראת שעה שמחוללת סערה בתחום הגבייה. לפי ההוראה, תיקי הוצאה לפועל שנפתחו לפני 31 בדצמבר 2002 ולא ברצעה בהם פעילות עד 31 בדצמבר 2005 יימחקו. המשמעות היא שרשות האכיפה והגבייה תראה בתיק זה כאילו הסתיימו ובוטלו בו כל ההליכים ולכן הוא סגור. ברשות נתנו ארכה של חודש מפרסום ההוראה, עד 12 ביוני, ובו יוכלו זוכים בתיקי הוצאה לפועל לבצע פעולות להחיות את התיקים. תיקים שלא ייחודשו יימחקו בתום שלושה חודשים, כלומר ב-12 באוגוסט. ההוראה לא תחול על תיקי מוונות, תיקי משכנתה ותיקים למימוש משכון.

במערכת ההוצאה לפועל יש 3.5 מיליון תיקים, מתוכם 916 אלף תיקים (המהווים כ-26%) שבהם לא נעשתה כל פעילות מצד הזוכה במשך כשלוש שנים. ברשות האכיפה צופים שכ-700 אלף תיקים (שבהם 800 אלף חייבים) יימחקו עד אוגוסט, וכך יוסרו מהמערכת תיקים ישנים שהזוכים לא ביצעו בהם פעילות להשבת הכספים. אריה כהן, ראש אגף בכיר לאכיפה וגבייה ברשות האכיפה והגבייה, אומר כי "זהו מהלך שההוצאה לפועל מחכה לו כבר שנים". לטענתו, "זוכים שלא ביצעו כל פעילות כדי לגבות חוב בתיק שפתחו, כנראה ויתרו על החוב ואין

סיבה שיהיוקו את התיק אצלנו. ההוצאה לפועל אינה ארכיון לשמירת תיקים". באגף המחשוב של רשות האכיפה והגבייה מתכננים להתחיל במחיקת התיקים בשלבים, וצופים כי בפעולה זו יימחקו כ-15 מיליארד שקל.

למה נרדמו התיקים

על השאלה מדוע תיקים אלה אינם פעילים חלוקות הדעות. ברשות האכיפה והגבייה טוענים כי הסיבה לכך נעוצה בעיקר בניסיון לצבור ריבית גבוהה יותר על החוב. סיבה נוספת היא שהזוכים ויתרו על החוב ואין להם מספיק סיבות להפעיל את התיק. כמו כן, לטענת רשות האכיפה, אין זה הוגן "להרדים" תיקים למשך תקופה ארוכה מדי ואו להופיע מול החייב.

אולם עורכי דין העוסקים בתחום מציגים תמונה שונה. "אף אחד לא מחפש חוב על הנייר או חוב פוטנציאלי, ואין לי ספק שמרבית הזוכים יעדיפו לגבות את קרן החוב מאשר להשתמש בהוצאה לפועל כקופת חיסכון", מסביר עו"ד מרדכי ורדי ממשרד ורדי דינס, מומחה בדיני הוצאה לפועל.

"מדובר בהחלטה שערווייתית, שמנוגדת לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו ככלל ולסעיף 3 שבו בפרט, הקובע שאין לפגוע בקניינו של אדם. גם מהבחינה החינוכית, מהו המסר שמנהילה הרשות, שההשתמשות משתלמת ויש לשקול אולי

תשואת קרנות פנסיה חדשות (12 החודשים האחרונים)	מדד המחירים לצרכן (אפריל 2010)	אינפלציה שנתית (12 חודשים אחרונים)	שכר ממוצע לשכיר (דצמבר 2009)	מק"ח לפדיון עוד שנה	תשואת אג"ח שקלי ב"10 שנים	תשואת אג"ח גליל 5-4 שנים
18.27%	105.2 (0.9)	3%	8,209 שקל	2.10%	5.40%	1.04%

מס | רו"ח טארק דיבני

סוף השוחד בחו"ל? לא בטוח

תיקון של הכנסת קובע שתשלומי שוחד בחו"ל לא יוכרו בניכוי כהוצאה. בפני אנשי עסקים עדיין עומדות שלוש דרכים כדי להימנע מתאונת מס

שאלת התרתם בניכוי של תשלומים בלתי חוקיים בחו"ל העסיקה לא מעט את אנשי המקצוע המייצגים את הנישומים וכן את פקיד השומה. מחלוקת זו אף הגיעה לאחרונה לפתחו של בית המשפט העליון, אשר ביקש, ברוב דעות, שלא להכריע בסוגיה זו. בשלהי שנת 2009 השלימה כנסת ישראל את חקיקת תיקון 172 לפקודת מס הכנסה. במסגרת תיקון זה התווסף לפקודת מס הכנסה סעיף חדש (אך לא וד לגמרי), סעיף 163(1), הקובע כי אין להכיר בתשלומים שיש יסוד סביר להניח שנתיתם מהווה עבירה לפי כל דין, וזאת בין שניתנו בכסף ובין בשווה כסף. יצוין כי ההוצאה לא תותר גם אם המשלם לא הורשע בעבירה הפלילית וגם אם לא הואשם כלל, ובלבד שישנו יסוד סביר להניח שהתשלום מהווה עבירה. כתוצאה מתיקון חקיקה זו ומכיוון שמתן שוחד לעובד ציבור וד לקידום פעילות עסקית מהווה עבירה פלילית לפי הדין הישראלי, יוצא כי תשלומי שוחד בחו"ל לא יותרו בניכוי כהוצאה. בחקיקה זו הצטרפה לישראל למדינות רבות אשר נטלו על עצמן את החובה להילחם בשחיתות ועשתה צעד נוסף עד הצטרפות לארגון מדינות ה-OECD.

אולם, כידוע, במדינות רבות, בעיקר בעולם השלישי, שוחד הוא נוהג מורשע שבלעדיו העסקים אינם "זוים". כלומר, איש עסקים ישראלי הפור על במדינות אלה יצטרך להחליט אם לנהל עסקים במדינה ובתוך כך לשלם שוחד לפקיד ממל מדרגים שונים, או לחלופין שלא לנהל כלל פעילות במדינות אלה. מובן כי איש עסקים השואף למקסם את רווחיו יבחר בדרך הראשונה, במיוחד אם דרך זו צפויה להניב לו רווחים יפים שאינם מסוגל לייצרם בפעילות חלופית במדינות מתוקנות. כעת יצטרך אותו איש עסקים להתמודד עם בעיה נוספת: האם לנהל את הפעילות ולשלם מס בישראל על ההכנסות בלי להתחשב בהוצאות השוחד, או שנטל המס כבר

הופך את הפעילות ללא כדאית (באשר הוא משלם מס על הרווח ברוטו לפני ניכוי הוצאות השוחד). מובן שככל שתשלומי השוחד גדלים ביחס לכלל הרווחים, כך כדאיות ביצוע הפעילות יורדת. את ההכרעה בשאלה זו נשאיר לאיש העסקים, אך ניתן לציין חלק מהדרכים שאנשי עסקים נקטו בעבר ונוקטים בהווה כדי להימנע מתאונת מס כזו. כמובן, כל אחת מרכיבים אלה טעונה בדיקה לגופה, ואין הכרח כי כולן יתקבלו על דעת רשות המסים.

הדרך הראשונה והמקובלת היא ניהול הפעילות באמצעות חברה זרה. איש עסקים שמנהל את פעילותו העסקית במסגרת חברה במדינה זרה, אשר נשלטת ומנוהלת מחו"ל על ידי מנהלים מקומיים (והשליטה האפקטיבית אינה מתבצעת על ידי הפקטור מייצג, אינו חייב לשלם מס על ההכנסות השוטפות בישראל. איש עסקים זה ייפגש עם פקיד השומה בעת חלוקת הדיבידנד מהחברה הזרה לישראל, והוא יידרש לשלם מס בשיעור של 25% על הדיבידנד המחולק ליש"ר, כאשר דיבידנד זה מחולק מתוך רווחי החברה לאחר תשלומי השוחד.

דרך שנייה היא באמצעות "חברה נשלטת זרה", כלומר חברה שעיקר הכנסותיה פסיביות, וכן באמצעות "חברת משלח יד זרה" שעוסקת באמצעות בעלי המניות תושבי ישראל במשלח יד. חברות אלה ממוסות באופן שוטף על ידי רשויות המס בישראל, אף שמדובר בחברות זרות. אולם הרווחים של חברות אלו מחושבים בדרך כלל, וככל שמדובר במדינות שישלם לא לתזומה איתן על אמנה למניעת כפל מס, לפי עקרונות חשבונאיים מקובלים. כלומר, ככל שענייננו בתשלום שרשם ברו"חות החשבונאיים כהוצאה, הרי שהרווח שימוסה בישראל הוא הרווח לאחר ניכוי הוצאה זו.

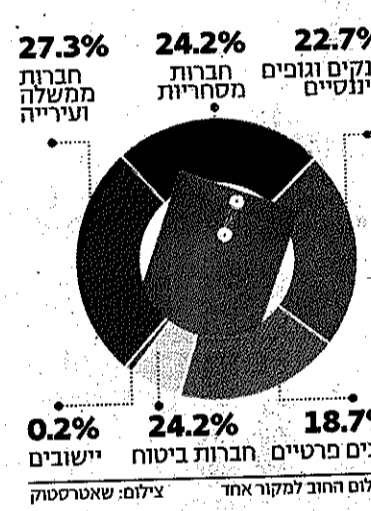
דרך שלישית, אשר ספק רב אם תתקבל בבתי המשפט, היא שימוש בגורמים חוקיים תושבי המדינה הזרה לקידום העסקים בתמורה לתשלום קבוע מראש וכנגד חשבונית כדון. אמנם גורמים אלה עשויים לנהוג, בין היתר, בדרכים בלתי חוקיות ואף לשלם שוחד, אך עצם התשלום להם אינו מהווה בהכרח עבירה פלילית. שאלה זו סבוכה ביותר ותוכרע לא רק על ידי דיני המס אלא גם, ואולי בעיקר, על ידי הדין הפלילי.

הכותב הוא רו"ח, שותף באשכול המסים בפירמת ראיית החשבון BDO וזו האפט

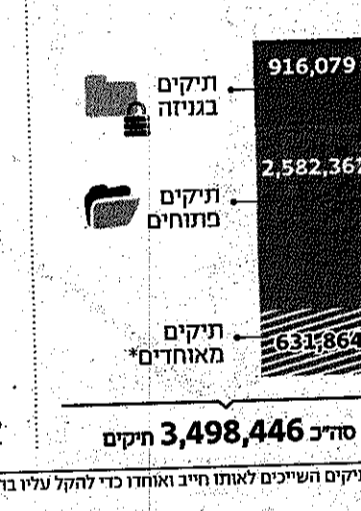
כרוכים בעלויות רבות: אגרות (אגרה של 2.5% מסכום התביעה); הוצאות מסידור של כתב התביעה (עד כמה מאות שקלים); הוצאות נלוות נוספות כגון תווית דעת וכדומה (עד כמה אלפי שקלים); שכר טרחת עורכי הדין בגין הטיפול בתיק. "הליך הגבייה משול לריצת מרתון. הנוכה חייב להיות סבלני ולנקוט כל מיני אסטרטגיות לאורך מסלול הג'בייה", אומר גנות.

עו"ד סורין גנות: "מדובר בהחלטה שערורייתית, שמנוגדת לחוק יסודי כבוד האדם וחירותו. מה המסר שמנחילה הרשות, שההשתמטות משתלמת?"

תיק פתוח היקף התיקים בהוצאה לפועל והתפלגות הזוכים 2009

ההוצאה לפועל: בעיקר תיקים פתוחים

הצעדים בדרך לגבייה

- 1. לאסוף מידע על החייב.** במקרים רבים קיים קושי רב לאתר את החייב, ויש צורך לאלץ אותו לחשוף את רכושו. ניתן לעשות זאת באמצעות הגשת צווי מידע לפי מספר תעודות זהות של החייב לביטוח הלאומי, רשויות מקומיות, מרשם האוכלוסין וכדומה.
- 2. לבצע עיקולים.** הן אצל צדדים שלישיים כגון בנקים והן ע"י קול משכורת אצל המעביד אם החייב עובד; פעולה מעשית כמו תפיסת נכס או רכוש של החייב כרוכה בהחלטה של ראש ההוצאה לפועל שמתיר לעשות זאת.
- 3. לדרוש חקירת יכולת.** החייב במסגרת הפעולות אמור להתייבב בפני ראש הוצאה לפועל ולהיחקר על יכולתו הכלכלית.
- 4. להטיל הגבלות על החייב.** בין היתר הגבלת רישיון נהיגה, חי"ד ודוש רכון, עיכוב יציאה מהארץ, מניעת אפשרות להחזיק כרטיס אשראי והגבלה על חשבון בנק. הגבלת רישיון נהיגה או דרכון ניתן לעשות רק בהתראה של חצי שנה מראש מכיוון שהדבר פוגע בחייב בצורה קשה.

אריה כהן: "זוכים שלא ביצעו כל פעילות כדי לגבות חוב בתיק שפתחו, כנראה ויתרו עליו ואין סיבה שיחזיקו את התיק אצלנו"

משפט ובהוצאה לפועל, ולא פחות מ-87 שקל בצירוף אגרת פרוטוקול בגובה 22 שקל.

איך לגבות את החוב

הדרך לגביית חובות בארץ ארוכה ורצופת תלאות. אדם שחייבים לו כסף ומתקשה לגבות את החוב צריך להגיש תביעה לבית משפט ולהוצאה לפועל; לבצע מסירה של כתב התביעה; לנהל דיונים ובסופו של ההליך לקבל סעד מבית המשפט. הסעד המתקבל הוא פסק הדין, אשר מבוצע בלשכת ההוצאה לפועל. מהרגע שמתקבל פסק הדין, על הנוכה לנקוט שורה של צעדים כדי לממש את הזכות שלו ולגבות את החוב. מדובר בתהליך לא פשוט וגם לא זול: השלבים עד הגעה לפסק הדין

לבחון לשוב ולהשתמש באמצעי גבייה חוזר-מערכתיים שיובילו לאגרייה ולפשיטת רגל של שלטון החוק? אומר עו"ד סורין גנות, יו"ר ועדת ההוצאה לפועל הארצית בלשכת עורכי הדין ונציגה בוועדת חוקה, חוק ומשפט. לדבריו, "ההחלטה גם מנוגדת לסעיף 21 לחוק ההתיישנות, הקובע כי פסק דין מתיישן רק לאחר 25 שנה, בעוד שלפי המסלול החדש – התקופה קוצרה לשמונה שנים בלבד."

עו"ד גנות מוסיף: "נשגב מבינתי איזו תועלת יכולה לנבוע ממהלך קיצוני שכזה, שבה כיוזמת הרשות לגבייה ואכיפה, אלא אם כן הכוונה היא לייפות נתונים סטטיסטיים על אודות סגירת תיקים פיקטיביים, שכל קשה בינה לבין גבייה בפועל הוא מקרי בהחלט. למותר לציין ששיקולים מעין אלה הם זרים ופסולים ויש להוקיעם."

הסיבות המעשיות שמובילות, לדברי עורכי דין העוסקים בתחום, ל"תנומה" ארוכה של תיקים קשורות על פני רוב בקושי לאתר את החייב. "לעתים חייב נמצא בכלא, בחו"ל או לא מאותר כמש"ר שנים רבות", מס' ביר גנות. "צריך להבין שאותם אנשים שחייבים להם כסף, לא מוותרים עליו, אלא פשוט נותנים לתיק תקופת מנוחה עד שהחייב יעשה משהו שיעזור להם לחשוף אותו מחוש, כמו למשל קניית ירידה, מסכר חודר."

עו"ד אבי זילברפלד, מומחה בתחום תביעות בנקאיות והוצאה לפועל, מספק סיבה נוספת – חוסר כדאיות כספית. לדבריו, "לעתים העלות שכרוכה בפעולות הגבייה לא כדאית ביחס לגובה החוב."

כך תחיו את התיק

"כדי להחיות את התיק מומלץ לנקוט פעולה סתמית כלשהי (שאינה כרוכה בתשלום אגרה), כגון עיקול לבנק יש"ר או עיקול רכב לפי תעודת זהות, ואז מירוך הגניזה יידחה לארבע שנים נוספות", ממליץ גנות.

עו"ד חזרי ממליץ להגיש בקשה להקירת יכולת. במצב זה מומנים את החייב להקירה בפני ראש ההוצאה לפועל, והוא בודק את יכולת הפירעון שלו באמצעות בדיקת הכנסות מול הוצאות ולפי זה קובע כמה יהיה עליו לשלם בכל חודש. "הליך שכזה תלוי ביומן הדיונים ויכול לקחת חודשיים. אולם עצם הגשת הבקשה מספיקה כדי להחיות את התיק, אין צורך להראות גם תוצאות."

בעקבות ההוראה החדשה, גם אם תיק יימחק, המחלוקת בתיק לא תימחק. המשמעות היא שניתן יהיה להחיות את התיק ולגבות את החוב, אולם הדבר יהיה כרוך בביצוע מחדש של כל הפעולות ותשלום עליהן, כולל עלות פתיחת תיק העומרת על 1% מגובה קרן פסק הדין (לרבות הצמדה, ר"ב בית הוצאות משפט, שכר טרחת בבית